

Motie van wantrouwen van GroenLinks en PvdA tegen RutteVier is een vlucht naar voren

Posted on 15 april 2023 by Paul Verburgt

Aan het eind van het Kamerdebat over de Provinciale Statenverkiezingen diende Jesse Klaver van GroenLinks een motie van wantrouwen tegen het kabinet in. Dat was opmerkelijk, zoals het ook opmerkelijk was dat de PvdA de motie medeondertekende. Beide partijen steunden immers tot op heden het stikstofbeleid van het kabinet door dik en dun. Wat hebben die er nu van belang om het kabinet te laten vallen?

Als je je niet liet afleiden door de pose van de man, kon je Klaver bij het debat op 5 april slechts bijvallen. Wanneer het CDA kennelijk niet kan leven met het stikstofbeleid, een van de fundamenten van het kabinet, moeten de coalitiepartijen dat probleem op de kortst mogelijke termijn oplossen.

Door heronderhandelingen ongeclausuleerd voor zich uit te schuiven – dus zonder indicatie over termijn of beoogde wijzigingen – is het stikstofbeleid stuk, is de

eenheid van kabinetsbeleid weg en wordt het land als het ware gegijzeld. Daarom dient het kabinet op te stappen. Glashelder en onweerlegbaar. Een mooie principiële stellingname van de GroenLinks-voorman.

Cynisme heeft een naam

De motie werd zoals verwacht verworpen. Deze coalitie kiest voor lijfsbehoud, niet voor Nederland. De bal vooruit spelen, hopen dat BBB in de provincies vastloopt en dat het CDA zich dan niet meer gedrongen voelt om het stikstofbeleid te veranderen. Cynisme heeft een naam: Rutte IV. Het kabinet zit er dus nog wel even, zo lijkt het.

Waarom dienden Klaver en Kuiken dan toch die motie van wantrouwen in? Vanwege het principe? Dat is niet aannemelijk. Niet vanwege een vermeende verdorvenheid van beide leiders, maar omdat in de politiek doorgaans alleen principiële standpunten worden ingenomen als die convergeren met de eigen, praktische belangen.

Wat zijn de praktische belangen van 'de linkse wolk'? Hun eerste belang zal toch zijn dat het straffe stikstofbeleid van het kabinet wordt gecontinueerd, want dat vinden ze prachtig. Valt het kabinet, dan gaat dat beleid op de schop en krijgt de door hen zo gewaardeerde minister Van der Wal de zak. Dan zitten ze met lege handen.

Het tweede belang van GL en PvdA lijkt te zijn dat ze in ruil voor hun gedoogrol het kabinetsbeleid kunnen blijven aanscherpen of bijsturen. Dit geldt te meer nu de coalitie in de Senaat ernstig verzwakt is en dus nog meer dan in het verleden aangewezen is op steun van de oppositie. Die kan op links, maar sinds de verkiezingen evengoed op rechts worden gezocht.

Tegen de haren in strijken

Waarom zouden GL en PvdA de rol van meest geliefde oppositiepartijen op het spel willen zetten door het kabinet tegen de haren in te strijken? Dat is zeer riskant. Waar tot op heden Kaag haar voorkeur voor links kon doorduwen en zij van Rutte geen tegenspel kreeg omdat hij 'de rechtse wolk' niet in de kaart wilde spelen, daar is de wind nu gedraaid.

D66 heeft een enorme klap in de verkiezingen gekregen – in kiezers royaal gehalveerd – en komt waarschijnlijk in geen enkel provinciebestuur. Ook in de peilingen voor de Tweede Kamer staat de partij dramatisch in de min. Dan heb je niet veel meer in de melk te brokkelen. Windvaan Rutte zal doen wat hem het beste uitkomt en voor je het weet is dat kopjes geven aan CDA en BBB. GL en PvdA hebben zo bezien geen enkel belang bij herrie met het kabinet en lijkt een motie van wantrouwen een onverstandige zet.

Reconstructie Rutte IV

Dat zou wel eens extra kunnen gelden, als je verder vooruit kijkt. Mocht het CDA uit het kabinet stappen, dan zou kunnen worden besloten geen verkiezingen uit te schrijven, maar een reconstructie van het kabinet te onderzoeken, onder het motto van Remkes 'het land kan zich de luxe van een kabinetscrisis niet permitteren.'

De meest gerede partijen zijn dan GL en PvdA, die immers hebben laten zien politiek heel dicht tegen het coalitieakkoord aan te zitten. Toetreding tot zo'n gereconstrueerd kabinet wordt wel heel ingewikkeld nu die motie van wantrouwen op tafel ligt. Want Rutte, die voorlopig nog wel een sleutelpositie in de politiek zal spelen, mag een slecht geheugen hebben, zo'n affront vergeet hij niet.

Val kabinet

Nu zijn Klaver en Kuiken ook niet van de straat. Ze zullen dit ongetwijfeld hebben overwogen en hun conclusies hebben getrokken. We kunnen er van uitgaan dat ze ernstig rekening houden met de val van het kabinet, voor de zomer. Ze verwachten kennelijk ook geen reconstructie en dus koersen ze op verkiezingen.

Dan kun je maar beter niet te veel geassocieerd worden met het faalkabinet Rutte IV, zal de gedachte zijn. En dus nemen ze afstand, met een donderslag, een motie van wantrouwen, ingelijst in een principieel betoog. Dat daarmee ook van het harde stikstofbeleid afscheid wordt genomen, vinden ze kennelijk opeens geen probleem meer.

De grootste?

Ongetwijfeld hopen ze als winnaar uit de verkiezingen te komen. Dat zal geen sinecure zijn. De verschillen tussen beide partijen worden door de bobo's misschien

wel gebagatelliseerd, ze bestaan wel degelijk en worden dieper in de organisaties en onder veel kiezers ook zo beleefd. De samenwerking in de Senaat leverde de partijen slechts 1 zetel winst op. En ze werden in elk geval niet 'de grootste'; dat werd BBB.

Ook de Statenverkiezingen hebben niet de gewenste uitkomst opgeleverd. GL verloor bij elkaar 11 zetels, de PvdA 7, een min van 18, gelijk aan 100.000 stemmen, terwijl de opkomst vergeleken met de verkiezingen van 2019 aanzienlijk hoger was.

Bij de collegevorming gaat het anders dan de partijtoppen voor ogen stond. Het front PvdA/GL blijkt poreus. In 4 provincies gaan de sociaaldemocraten zonder GL de formatiegesprekken aan. Koren op de molen van hen die het samengaan van beide partijen niet zien zitten.

En dan heb je nog de blindgangers als Suzanne Kröger en Laura Bromet van GroenLinks die dag en nacht in de weer zijn met de meest alarmistische twitterberichten over klimaat, stikstof en fossiele subsidies. Ook Jesse Klaver doet daar graag aan mee. Reken maar dat dit fanatisme vuur trekt in de achterban van de PvdA waar lonen en wonen nog steeds belangrijker worden gevonden dan het behoud van een of ander onbekend heideplantje.

Gezamenlijke fractie onvoldoende

In dat licht worden Tweede Kamerverkiezingen bijzonder spannend. Een fusie zit er op korte termijn zeker niet in, maar een kopie van de Senaatscampagne zal te mager zijn. De partijen zullen met meer moeten komen dan een gezamenlijke fractie. Een alliantie bijvoorbeeld met een aantal gezamenlijke standpunten, een gezamenlijke lijsttrekker en een gezamenlijke lijst.

Als het al lukt om dat in een paar maanden in elkaar te zetten, dan nog is het de vraag of het de kiezers zal aanspreken. Het wantrouwen en de teleurstelling van het publiek jegens 'het brede politieke midden' waartoe behalve de coalitie ook GL en PvdA worden gerekend, zijn zo groot dat ze al blij mogen zijn als ze min of meer gelijk blijven. Het is alle hens aan dek bij de leiders van GL en PvdA. De motie van wantrouwen die Klaver en Kuiken indienden, is dus zeker niet principieel geïnspireerd. Het is een vlucht naar voren. Op hoop van zegen.

Paul Verburgt *publiceert wekelijks in Wynia's Week, over politiek en maatschappij..*

Wynia's Week *verschijnt 104 keer per jaar met even onafhankelijke als broodnodige berichtgeving. De donateurs maken dat mogelijk.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*